

ศิลปะสำคัญไฉนสำหรับวัยเด็ก: ผ่านมุมมองของ Reggio Emilia Approach

Miracle of Arts for Early Childhood: Via the Lens of Reggio Emilia Approach

Received:	June	11, 2019
Revised:	September	24, 2019
Accepted:	September	30, 2019

โสวริทธิ์ธร จันทร์แสงศรี (Sovaritthon Chansaengsee)*

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของบทความวิจัยครั้งนี้คือ เพื่อถ่ายทอดคุณค่าของศิลปะที่มีอิทธิพลด้านบวกต่อพัฒนาการทางด้านการรู้คิดและสติปัญญาของเด็กผ่านมุมมองของเรกจิโอ เอมีเลีย โดยผู้เขียนศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ บทความ งานวิจัย เอกสารวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ศิลปะและแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย ในมิติของการนำแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลียที่เน้นด้านศิลปะมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กก่อนวัยเรียน โดยปรัชญาที่โดดเด่นและถือเป็นหลักการสำคัญที่มีอิทธิพลกับมุมมองต่อเด็กของครูผู้สอน คือ ปรัชญา 100 ภาษาของเด็ก นอกจากนี้หลักสูตรของเรกจิโอ เอมีเลีย เน้นบุคคลากรที่เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะโดยมีฐานะเป็นครูประจำในทุกชั้นเรียน แนวคิดนี้เป็นแนวทางการศึกษาทางเลือกซึ่งเป็นที่ยอมรับและถูกนำไปประยุกต์ใช้ในหลากหลายประเทศรวมถึงประเทศไทย โดยเรกจิโอ เอมีเลีย แทรกศิลปะเข้าไปในสภาพแวดล้อม กระบวนการจัดการเรียนการสอน สำหรับเสริมสร้างและพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาและทักษะทางสังคม เพื่อเตรียมพร้อมสู่การเรียนรู้เชิงวิชาการต่อไป

คำสำคัญ : เรกจิโอ เอมีเลีย, ศิลปะ, 100ภาษา, การศึกษาทางเลือก

* อ.ดร. ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Lect. Dr. Sovaritthon Chansaengsee e-mail address: sovaritthon@gmail.com, 092-4641492

Abstract

The objective of this article is to convey the value of arts which positively influence children's awareness and intellectual ability via the lens of Reggio Emilia approach. The author had studied from secondary resources such as books, articles, research journals, and any other academic document related to arts and Reggio Emilia approach. The focus is on the application and implementation of Reggio Emilia approach based mainly on arts to develop the potential of children in early ages. The remarkable philosophy of Reggio Emilia approach which is the pivotal principle influencing the view of teachers on children is children's 100 languages. Additionally, the curriculum of Reggio Emilia emphasizes on the specialists in arts as a key person working routinely in every class. This is an alternative education broadly accepted and applied by a lot of schools in different countries including Thailand. This approach includes arts into the environment, teaching and learning procedures in order to develop intellectual and social skills of early childhood children to prepare them to the next step of learning life.

Keywords: Reggio Emilia, arts, 100 languages, alternative education

บทนำ

การศึกษาในปัจจุบันในประเทศไทยมีหลายรูปแบบและหลากหลายแนวคิด โดยพระราชบัญญัติการศึกษา มาตรา 15 กล่าวว่าจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ ได้แก่ 1.) การศึกษาในระบบ หมายถึง การจัดการศึกษาที่ได้รับการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ หลักสูตร การวัดและประเมินผล รวมถึงระยะเวลาที่แน่นอนของการศึกษาเพื่อสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน 2.) การศึกษานอกระบบ หมายถึง การศึกษาที่มีรูปแบบการจัดการศึกษา วัตถุประสงค์ การวัดและประเมินผล ที่มีความยืดหยุ่น โดยเนื้อหาในหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและสภาพเงื่อนไขของผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม และ 3.) การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การศึกษาที่สนับสนุนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ และความเหมาะสมในสภาวะเงื่อนไขหนึ่งๆ โดยสามารถศึกษาได้จากประสบการณ์ตรง บุคคลอื่น หรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

จากรูปแบบการจัดการศึกษาในประเทศไทยที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงทางเลือกที่ทางรัฐบาลเตรียมพร้อมให้กับเยาวชนและผู้ที่ต้องการได้รับการศึกษา แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากค่านิยม ความเชื่อ และคุณค่าของการศึกษา มักมุ่งเน้นถึงโอกาสในการสมัครงานและเส้นทางอาชีพ ดังนั้นสถานศึกษาและหลักสูตรจะมุ่งเน้นเนื้อหาทางวิชาการมากกว่ากิจกรรมต่างๆ เช่น ดนตรี ศิลปะ และกีฬา เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม กิจกรรมนอกหลักสูตร (Extracurricular Activities) เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลสูงต่อพัฒนาการของเด็ก ดังที่ Wilson (2009) วิจัยพบว่า เด็กนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร มีระดับผลการเรียนที่ดีขึ้น นอกจากนี้กิจกรรมเหล่านี้ส่งผลให้เด็กนักเรียนมาโรงเรียนบ่อยขึ้น นักเรียนมีอัตมโนทัศน์สูงขึ้น วิลสันยังพบอีกว่าผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรมักจะมีโอกาสในการเรียนรู้ทักษะที่หลากหลาย เช่น ทักษะการทำงานเป็นทีม และ ทักษะความเป็น

ผู้นำ เป็นต้นในขณะที่การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆช่วยลดความเสี่ยงจากการติดแอลกอฮอล์และยาเสพติด รวมถึงพฤติกรรมต่างๆอันไม่พึงประสงค์ จากที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรต่างๆ ดังนั้นนักเรียนควรได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียนและครอบครัวในการเข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆนอกเหนือจากการเรียนพิเศษเชิงวิชาการ

เมื่อกล่าวถึงโรงเรียนในระบบทั่วไป โดยเฉพาะระดับประถมศึกษา นักเรียนส่วนใหญ่ถูกเน้นในรายวิชาหลักตามหลักสูตร ซึ่งได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ ภาษาไทย สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี แม้ว่าศิลปะได้ถูกบรรจุเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรแกนกลาง แต่โรงเรียนมิได้เห็นถึงความสำคัญของวิชาศิลปะมากกว่าวิชาอื่นๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือ ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งศิลปะถือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆ ดัง Tangchareon (1999) ได้กล่าวว่า ศิลปะเป็นพาหนะสำคัญที่จะนำพาเด็กไปสู่พฤติกรรมและบุคลิกที่ดีงาม เช่น พฤติกรรมสร้างสรรค์ การแสวงหาคุณค่าในเชิงปัจเจก หรือ รสนิยม เป็นต้น การแสดงออกทางศิลปะของเด็กนั้นเป็นผลจากอิทธิพลของ สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการรับรู้และความรู้สึกนึกคิดของเด็ก โดยอาจกล่าวได้ว่า การแสดงออกทางศิลปะของเด็กมิใช่เป็นเพียงวุฒิภาวะทางความงาม (Artistic Maturity) เท่านั้น แต่ยังแสดงถึงวุฒิภาวะทางการรู้คิด (Cognitive Maturity) ของเด็ก

ศิลปะมักถูกมองว่าเป็นรายวิชาที่ไม่สำคัญมากนัก แต่อย่างไรก็ตามนักวิชาการและนักวางนโยบายทางด้านการศึกษาก็ได้เพิกเฉยต่อความสำคัญของศิลปะ โดยสะท้อนให้เห็นได้จากรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดย STEM ที่เป็นผลมาจากการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนโดยวางรากฐานบน 4 วิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) และ คณิตศาสตร์ (Mathematics) โดย STEM ถูกเชื่อว่าจะสามารถพัฒนาหรือสร้างความสามารถทางด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมให้กับผู้เรียนได้ซึ่งช่วยเตรียมพร้อมผู้เรียนเพื่อก้าวเข้าสู่ในยุคแห่งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 แต่อย่างไรก็ตามนักการศึกษาหลายคนได้แนะนำให้เพิ่มศิลปะเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของ STEM เนื่องจากทักษะด้านศิลปะเป็นกุญแจสำคัญต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความคิดเชิงนวัตกรรม ดังที่ Eisner (2008) กล่าวว่า ศิลปะคือการแสดงออก ช่วยกระตุ้นอารมณ์ ก่อให้เกิดความเข้าใจสิ่งรอบข้าง ช่วยเสริมสร้างจินตนาการ และทำให้มีความคิดที่เปิดกว้าง ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปว่า ศิลปะนั้นสามารถทำให้บุคคลค้นพบความเป็นมนุษย์ในตนเอง ดังนั้นการนำ “A” หรือ ศิลปะ (Arts) เข้ามาร่วมซึ่งจะกลายเป็น STEAM สามารถเติมเต็มและเชื่อมโยงวัฒนธรรมของวิทยาศาสตร์และศิลปะ ดังที่ Snow (1998) ได้กล่าวไว้ หลังจาก STEAM เข้ามามีบทบาทในหลักสูตรโดยเฉพาะของชาวตะวันตก นักการศึกษาและนักวิชาการทั้งหลายหันมาสนใจบทบาทของศิลปะที่ช่วยเพิ่มและเติมเต็มศักยภาพบางอย่างของผู้เรียน ซึ่งกระบวนการของ STEAM สามารถสนับสนุน “การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง” (Transformative Learning) ที่วางอยู่บนรากฐานการรู้คิด 5 แบบ ได้แก่ การรับรู้วัฒนธรรมตนเอง การรู้ถึงความสัมพันธ์ การรู้เชิงวิพากษ์ การรู้ด้านจริยธรรมและจากการมองเห็น และการรู้ในการกระทำ (Taylor, 2015)

เรกจิโอ เอมีเลีย (Reggio Emilia) เป็นคำตอบสำหรับประเด็นที่ถกเถียงข้างต้น เรกจิโอ เอมีเลีย เป็นแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนแบบหนึ่งซึ่งในปัจจุบัน โรงเรียนทางเลือกหลายโรงเรียนได้หยิบยกแนวคิดนี้มาเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน โดยการเรียนการสอนตามหลักการของ เรกจิโอ เอมีเลีย นี้มุ่งเน้นการนำศิลปะเข้ามาร่วมจัดการเรียนการสอนในทุกๆ ด้านของการเรียนรู้ เนื่องจากแต่ละห้องเรียนประกอบไปด้วยครู 2 คน โดย 1 คนจะเป็นครูผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะโดยเฉพาะซึ่งต้องทำงานร่วมกับครูประจำชั้นอย่างใกล้ชิด (Valentine, 2006) จากโครงสร้างของบุคคลากรที่กล่าวมานี้ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของศิลปะที่มีต่อการพัฒนาเด็ก นอกจากนี้ผลจากการจัดการศึกษาแนว เรกจิโอ เอมีเลีย กับเด็กเล็กที่อยู่ในวัยเด็กตอนต้น (อายุช่วง 2-6 ปี) ยังสามารถเตรียมความพร้อมเด็กให้เข้าสู่วัยเรียนหรือระดับประถมศึกษาได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากเด็กเล็กที่ได้รับการจัดการศึกษาตามแนวคิดนี้ตั้งแต่อยู่ในวัยอนุบาล มักไม่มีปัญหาทางด้านพฤติกรรมและยังสามารถปรับตัวได้ดีกับสภาพแวดล้อมต่างๆ (Schneider, 2014)

จากคุณค่าของศิลปะที่มีต่อเด็กเล็ก แนวคิดการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดของเรกจิโอ เอมีเลีย จึงนำศิลปะมาเป็นแกนกลางของหลักสูตร เนื่องจากศิลปะเป็นทักษะที่สำคัญต่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของเด็ก ดังนั้นเพื่อที่จะฝึกฝนทักษะเหล่านี้ให้กับเด็ก ห้องเรียนควรจะต้องเต็มไปด้วยบทเรียนที่ฝึกฝนด้านศิลปะและสุนทรีย์ต่างๆ ให้กับเด็ก (Santin & Torruella, 2017) บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดคุณค่าของศิลปะที่มีอิทธิพลด้านบวกต่อการพัฒนาการทางด้านการรู้คิดและสติปัญญาของเด็กผ่านมุมมองของเรกจิโอ เอมีเลีย

วัตถุประสงค์

เพื่อถ่ายทอดคุณค่าของศิลปะที่มีอิทธิพลด้านบวกต่อการพัฒนาการทางด้านการรู้คิดและสติปัญญาของเด็กผ่านมุมมองของเรกจิโอ เอมีเลีย

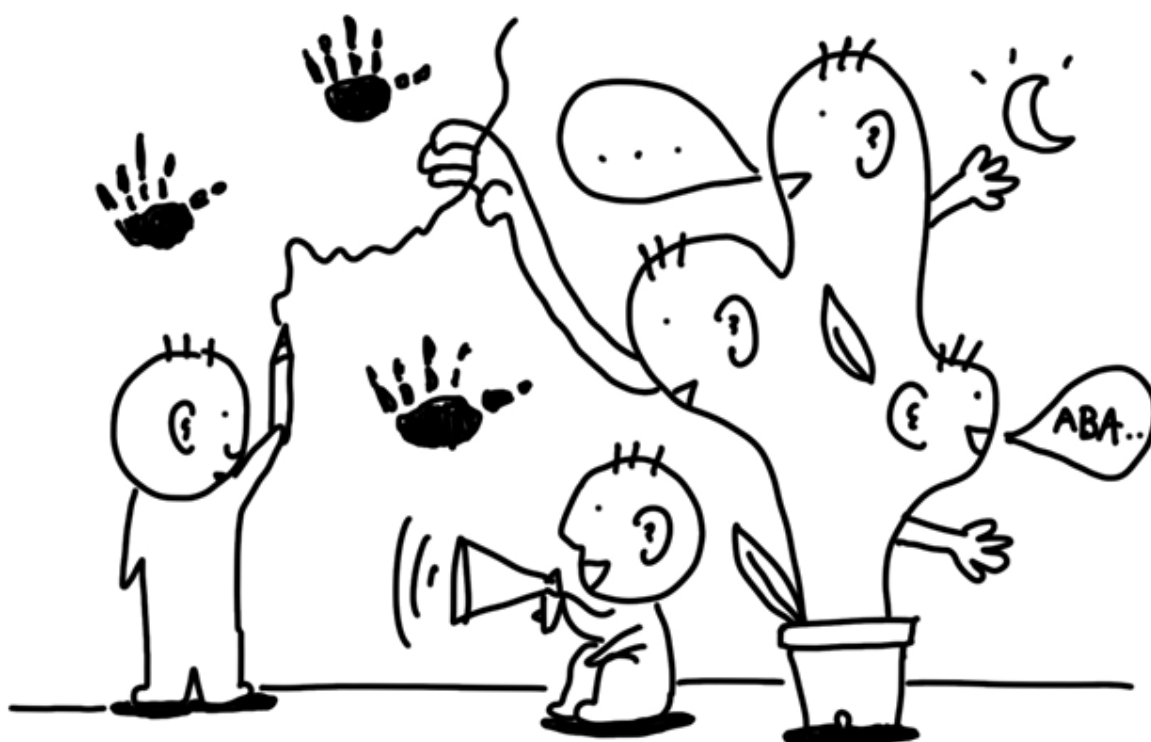
เนื้อเรื่อง

100 ภาษา....ปรัชญาแห่ง เรกจิโอ

“...ร้อยวิถีแห่งการฟัง ความมหัศจรรย์ ความรัก
ร้อยความเบิกบานใจ เพื่อการฟัง และความเข้าใจ
โลกร้อยใบ รอคอยการสำรวจ
โลกร้อยใบ เพื่อสรรค์สร้าง
โลกร้อยใบ เพื่อที่จะฝันถึง ”

Loris Malaguzzi, 1994

ข้างต้นคือคำกล่าวของ Loris Malaguzzi ผู้ที่อุทิศชีวิตเพื่อพัฒนาปรัชญาการศึกษาที่เรียกว่า วิธีการแห่งเรกจิโอ (Reggio Approach) คำว่า เรกจิโอ เอมีเลีย มาจากชื่อเมืองหนึ่งในประเทศอิตาลี โดยเป็นเมืองที่มีขนาดกลาง และอยู่ในช่วงวิวัฒนาการทางด้านสังคมวัฒนธรรมและระดับของประชากรในช่วงปี ค.ศ. 1998 ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของแนวคิดทางการศึกษาแบบ เรกจิโอ เอมีเลีย นอกจากนี้เมือง เรกจิโอ เอมีเลีย เป็นเมืองที่เฟื่องฟูด้านมรดกทางวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมเชิงประวัติศาสตร์ และจัตุรัสกลางเมืองที่งดงาม โดยประชาชนของเมืองนี้ได้รับการดูแลอย่างดีจากรัฐบาล แต่เนื่องจากการหลั่งไหลเข้ามาของผู้อพยพที่มีเชื้อชาติยุโรปในช่วงเปลี่ยนผ่าน เป็นสาเหตุให้ประชาชนในเมือง เรกจิโอ เอมีเลีย เผชิญหน้ากับความท้าทายด้านวัฒนธรรม (Valentine, 2006)

ทำไมต้องร้อยภาษา ภาษาถือเป็นศิลปะแขนงหนึ่งแต่คำว่า “ภาษา” ในมุมมองของเรกจิโอ มิได้หมายความว่าถึงภาษาที่เราใช้สื่อสารแบบตรงไปตรงมา ได้แก่ ฟัง พูด อ่าน และเขียน แต่คำจำกัดความของคำว่า “ร้อยภาษา” หมายถึง ภาษาของเด็ก โดยหลักการคือ เด็กถูกเชื่อว่าพวกเขามี “ศักยภาพและสิทธิ” ในการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารทางเดียวหรือสองทางผ่าน “ภาษา” ซึ่งมีได้หมายความว่าถึงภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาภาพ หรือแม้แต่ภาษากาย แต่เรกจิโอผลักดันให้เด็กเกิดพัฒนาด้านสติปัญญาผ่านการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์อย่างเป็นระบบ กล่าวคือเด็กได้รับการสนับสนุนให้สำรวจสิ่งแวดล้อมรอบตัวแสดงออกผ่านภาษาต่างๆ เช่น คำพูด การเคลื่อนไหว การวาด การระบายสี การสร้าง การปั้น การเล่นเงา การตัดปะ การละคร และ ดนตรี เป็นต้น (Edwards, Gandini, & Forman, 1998) ดัง Malaguzzi (1984) ได้กล่าวว่านิทรรศการที่จัดแสดงปรัชญาและการเรียนการสอนด้วยวิธีการแห่งเรกจิโอเป็นสถานที่ที่อุดมไปด้วยประสบการณ์ทั้งที่เป็นรูปธรรมและมาจากอัตวิสัยที่บริสุทธิ์ของเด็กๆ ซึ่งภาษารูปแบบต่างๆที่เด็กได้แสดงออกมามีได้ถูกจำกัดรวมถึงได้รับการสนับสนุนที่มาจากความร่วมมือระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และเด็ก ทำให้วิธีแห่งเรกจิโอสามารถบรรลุเป้าหมายได้

ปัจจัยที่สำคัญสำหรับกิจกรรมของวิถีเรกจิโอคือ การลงลึก ซึ่งหมายถึง การหยั่งลึกในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ได้ออกแบบเพื่อให้เด็กๆ ได้เรียนรู้ทั้งลึกและกว้าง โดยกุญแจสำคัญคือ การทำซ้ำ เช่น สังเกตการณ์ และสังเกตการณ์ซ้ำ พิจารณา และพิจารณาซ้ำ นำเสนอและนำเสนอซ้ำ จากที่กล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความละเอียดอ่อนของวิถีเรกจิโอต่อการพัฒนาสติปัญญาผ่านโสตประสาท ในขณะที่เด็กๆ ได้ทำกิจกรรมหนึ่งๆ นั้น ภาษาก็เป็นร้อยๆ ได้ล่องลอยออกมาจากความคิดและการเคลื่อนไหวของเด็ก ยังได้รับประสบการณ์ซ้ำยิ่งช่วยให้เด็กๆ ได้สะท้อนภาษาที่แตกต่างและแปลกใหม่ออกมาแม้ว่าจะเป็นการแสดงออกกับประสบการณ์เดิม

ครูและนักการศึกษาที่ได้รับอิทธิพลจากวิถีแห่งเรกจิโอ เอมีเลีย มีมุมมองต่อเด็กซึ่งมีความเชื่อพื้นฐานว่าเด็กมีศักยภาพ ความคิดและพฤติกรรมของเด็กมีคุณค่า ด้วยเหตุนี้เองจึงนำมาสู่ความเชื่อที่ว่า เด็กมีร้อยภาษา “ภาพลักษณ์ของเด็ก” หรือ “Image of the child” ก็เป็นปรัชญาที่สำคัญที่ครูและนักการศึกษาของเรกจิโอยึดถือ โดย ภาพลักษณ์ของเด็ก หมายถึง ความเชื่อ ความเข้าใจและสมมติฐานของครูเรกจิโอเกี่ยวกับบทบาทของเด็กในด้านการศึกษาและสังคม ซึ่งคำว่า “ภาพลักษณ์ของเด็ก” นี้รวมถึงการที่บุคคลเชื่อในความสามารถ พัฒนาการ แรงจูงใจ เป้าหมาย และตัวตนของเด็ก (Scheinfeld, Haigh, & Scheinfeld, 2008)

ภาพลักษณ์ของเด็กสะท้อนถึงปรัชญาแห่ง 100 ภาษา โดยมีมุมมองของปรัชญาเรกจิโอเชื่อว่าเด็กมีความสามารถ พล้ง มีการเรียนรู้ มีแรงจูงใจในการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์กับสังคม มีความกระตือรือร้นในการสร้างความรู้กับเพื่อนๆ และผู้ใหญ่ มีความสนใจและความสามารถในการสำรวจความคิดที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรม (Helm & Katz, 2011) ภาษาของเด็กๆ ที่สื่อออกมาแม้ว่ามีใช้ภาษาที่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่สองหรือสาม ถูกจัดเป็นหนึ่งในร้อยภาษาที่เด็กๆ ได้สร้างขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นมุมมองต่อเด็กของปรัชญาแห่งเรกจิโอ เอมีเลีย ได้สร้างคุณค่าในพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กซึ่งมีความอัจฉริยะส่งผลให้ครูและนักการศึกษาของเรกจิโอ เอมีเลียสามารถสังเกต ค้นหา ส่งเสริมและช่วยเติมเต็มให้เด็กแต่ละคนได้ค้นพบตนเองและมีพัฒนาการด้านสติปัญญาที่เหมาะสม อย่างไรก็ตามครูและนักการศึกษาเหล่านี้จำเป็นต้องมีทักษะในการตีความอย่างเชี่ยวชาญตามแนวปรัชญาของเรกจิโอและแนวคิด 100 ภาษาของเด็ก ดัง Martalock (2012) ได้ยกตัวอย่าง ดังนี้

“มีครูอนุบาล 2 คนชื่อ แซตและเลทียกำลังนั่งเล่นเกมจับคู่เสียงกับตัวอักษรกับเด็กชายชื่ออีแวน โดยอีแวนกำลังพยายามที่จะจับคู่เสียงกับตัวอักษรขึ้นต้นของชื่อสิ่งของที่อยู่บนโต๊ะแซตตีความพฤติกรรมของอีแวน ณ ขณะนั้นว่าเป็นการแสดงออกที่ขาดแรงจูงใจในการเล่นเกมจับคู่โดยแซตเชื่อว่าอีแวนต้องการคำแนะนำและการฝึกฝน ในขณะที่เลทียตีความไปในทางตรงกันข้ามโดยเธอเชื่อว่าอีแวนกำลังสังเกตภาษากายของเธออย่างระมัดระวังโดยพยายามที่จะอ่านคำบอกใบ้จากภาษากายของเลทียเพื่อเลือกคำตอบที่ถูกต้อง ซึ่งอีแวนมีความสามารถในการสังเกตการณ์ซึ่งเขาสังเกตการยับยั้งชั่งใจของเลทียที่กำลังบอกเป็นนัยว่าตัวอักษรไหนเป็นคำตอบที่ถูกต้องเลทียเชื่อว่าอีแวนมีแรงจูงใจในการเล่นและมีความสามารถในการเรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับครู”

จากตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการตีความที่แตกต่างของครู 2 คนซึ่งคนแรกตีความโดยมีพื้นฐานการมองเด็กตามพฤติกรรมที่แสดงออกภายนอกโดยตรง ในขณะที่ครูคนที่สองตีความโดยมีพื้นฐานมาจากปรัชญาแห่งเรกจิโอ เอมีเลีย ซึ่งเชื่อว่าพฤติกรรมที่อีแวนแสดงออกมาประกอบไปด้วยภาษาที่หลากหลาย

ผ่านโสตประสาททั้ง 5 ซึ่งอาจจะเป็นภาษากาย ภาษาใจ ภาษาคิด ภาษาสังเกต ภาษาสัมผัส และภาษาลับ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปคือ ร้อยภาษาของเด็กๆ เป็นพลังอันสำคัญต่อ ครู ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาทั้งหลาย เนื่องจากเปิดมุมมองและกระตุ้นความสนใจในการสื่อสารของเด็กแล้ว ยังส่งผลเชิงบวกต่อเด็กโดยตรงเพราะว่า การเปิดรับร้อยภาษาของเด็กๆเป็นกุญแจสำคัญต่อการพัฒนาด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ สังคม และจริยธรรม เช่นกัน จาก Rinaldi (2003) ได้กล่าวว่า เด็กๆสามารถเสริมความแข็งแกร่งในความสงสัยและให้ความกล้าต่อการผิดพลาด พวกเขาได้นำความสุขมาสู่พวกเราในการค้นหาและการวิจัย โดยคุณค่าของการวิจัยนั้นมาจากการเปิดใจกับบุคคลอื่นๆและสิ่งใหม่ๆที่สามารถถูกผลิตโดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือสิ่งอื่น ข้อความนี้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กและการยอมรับในศักยภาพและสิทธิของเด็กจะนำมาสู่พลังเพื่อการสร้างสรรค์โดยเฉพาะกับครูที่มีโอกาสได้เผชิญหน้ากับพวกเขา ซึ่งพลังแห่งร้อยภาษานี้กลายเป็นแนวคิดที่เป็นที่ยอมรับทั่วโลก (Gardner, 1998)

เรกจิโอกับศิลปะ

จากภูมิหลังของเมืองเล็กๆแห่งหนึ่งที่ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของประเทศอิตาลีซึ่งตอนนี้กลายเป็นเมืองที่มีชื่อเสียงด้านการศึกษาที่สุดแห่งหนึ่ง เรกจิโอ เอมีเลีย เป็นวิธีการจัดการการศึกษาที่มีความสมบูรณ์แบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเด็กเล็ก รูปแบบการเรียนการสอนดูเหมือนไม่แตกต่างจากโรงเรียนในกระแส แต่แท้จริงแล้วปรัชญาที่ซ่อนเร้นภายใต้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนนั้นมีความท้าทายต่อการตีความจากหลายโรงเรียนทั่วโลกที่ได้นำวิถีเรกจิโอไปประยุกต์ใช้ในบริบทของประเทศตนเอง โดยกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นที่ การเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหาร่วมกัน การเรียนรู้ผ่านโครงงานกลุ่มเล็ก การต่อเนื่องของครูผู้ดูแล (ครูสองคนอยู่กับเด็กแต่ละกลุ่มเป็นเวลา 3 ปี) และวิธีการจัดการโดยมีชุมชนเป็นฐาน ซึ่งชุมชนเมืองเรกจิโอมีความแข็งแกร่งทั้งด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคม ดัง Bohlen (1995) กล่าวว่า เมืองเรกจิโอ เอมีเลีย เป็นเมืองที่เหมาะสมแก่การอาศัยเนื่องจากอัตราการว่างงานและอาชญากรรมที่ต่ำแล้ว เมืองนี้ยังมีความรุ่งเรืองและมีระบบสถาบันการปกครองที่มีความซื่อสัตย์และมีประสิทธิภาพสูง รวมถึงสวัสดิการทางสังคมที่มีคุณภาพสูง

ศิลปะ...ผ่านสภาพแวดล้อม

เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาการของเด็ก จึงทำให้สิ่งแวดล้อมถูกจัดเป็น “ครูคนที่ 3” ของเด็กนอกเหนือจาก ครูและพ่อแม่ วิถีแห่งเรกจิโอสนับสนุนความคิดที่ว่า พื้นที่เป็นกุญแจสำคัญของการจัดการศึกษา ดังนั้นการออกแบบและจัดการกับพื้นที่การเรียนรู้ของเด็กจึงเป็นประเด็นที่ทางนักการศึกษาวิถีแห่งเรกจิโอจำเป็นต้องคำนึงถึงเป็นอันดับต้นๆ หลักการแห่งเรกจิโอ เอมีเลียที่สะท้อนถึงความเป็น “ครูคนที่ 3” ของเด็กมีทั้งหมด 8 ประเด็น ดังนี้ สุนทรียศาสตร์ ความโปร่งใส กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ ความยืดหยุ่น ความร่วมมือ การพึ่งพาซึ่งกันและกัน การนำกิจกรรมกลางแจ้งเข้ามา และ ความสัมพันธ์ (Fraser, 2006) โรงเรียนเรกจิโอต่างๆจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อเอื้อต่อการสำรวจของเด็กๆ ยกตัวอย่างตามแบบของ Cadwell (2003) ที่ได้อธิบายไว้ว่าชั้นวางของในห้องเรียนควรสร้างให้มีชีวิตเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับเด็ก เช่น เกมจับคู่ที่สร้างขึ้นจากดินเหนียว ก้อนหินที่นำมาจากชายหาด เกมปริศนาที่ทำมาจากไม้ซึ่งถูกบริจาคโดย

ครอบครัว และ รูปปั้นหุ่น “Girl Land” ที่สามารถยับยั้งขาได้ โดยของเล่นแต่ละชิ้นที่ยกตัวอย่างมักมีเรื่องราวเบื้องหลังมิใช่ถูกนิยามเป็นเพียงแต่คุณค่าของวัสดุ ที่สำคัญคือของเล่นเหล่านี้สามารถชักจูงเด็กให้หันมาสนใจและทำสิ่งที่เด็กๆจะหยิบมันมาเล่น

เมื่อมองลงลึกถึง ครูคนที่ 3 หรือสภาพแวดล้อมของเด็ก สังเกตได้ว่าวิถีแห่งเรกจิโอ เอมีเลียให้ความสำคัญกับศิลปะโดยเฉพาะสำหรับเด็กเล็ก โดยครู (ทั้งครูประจำห้องและครูศิลปะประจำห้อง) ครูใหญ่ และ นักการศึกษาของเรกจิโอ นำศิลปะมาประยุกต์ในการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของเด็ก ดังที่ครูเรกจิโอบางคนนำกระเจ๊กเล็กๆแปะติดไว้รอบห้องเรียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กได้เกิดความอยากรู้อยากเห็นและเรียนรู้ผ่านสภาพแวดล้อมอันเป็นสุนทรีย์ผ่านผลงานแห่งศิลป์ที่ถูกสร้างหรือจัดขึ้นโดยครู ดังที่ Fraser (2006) ที่ได้กล่าวไว้ว่า พื้นที่ที่สามารถถูกจัดขึ้นเพื่อ “พูด” หรือ ชักชวนให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ การนำศิลปะเข้ามาประยุกต์ในการจัดการห้องเรียนนั้นสามารถกระตุ้นให้เด็กๆกลายเป็นนักสำรวจและสามารถตั้งคำถามซึ่งมีส่วนช่วยพัฒนากระบวนการคิดของเด็กๆรวมถึงพัฒนาด้านอารมณ์และสังคมจากการมีปฏิสัมพันธ์ในชุมชน เด็กๆนอกจากนี้ศิลปะมากมายนอกห้องเรียนสามารถเห็นได้อย่างดาษดื่นเนื่องจากครูและนักการศึกษาแนวเรกจิโอเอมีเลียเชื่อว่าสิ่งแวดล้อมที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติสามารถกระตุ้นให้เด็กเกิดการเชื่อมโยงซึ่งสนับสนุนทักษะการคิดวิเคราะห์และความจำได้เป็นอย่างดี เช่น การจัดสภาพแวดล้อมให้เหมือนตลาดซึ่งซ่อนเร้นไปด้วยศาสตร์และศิลป์โดยเป็นสภาวะแวดล้อมหรือพื้นที่สำหรับการเล่นและแลกเปลี่ยนเรื่องราว (Strong-Wilson, 2006) กล่าวโดยสรุปคือ ครูและนักการศึกษาของวิถีแห่งเรกจิโอ เอมีเลีย นำความรู้ ประสบการณ์ และ ทักษะทางศิลปะที่ละเอียดอ่อนเข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการสร้างพื้นที่ให้กับเด็กๆในการสร้างสรรค์ 100 ภาษาของพวกเขา

ศิลปะ...ผ่านกระบวนการ

จากปรัชญาของเรกจิโอ เอมีเลียที่เชื่อว่าเด็กมีความสามารถและสิทธิด้านการศึกษาโดยพวกเขาจะต้องได้รับโอกาสและอิสระภาพในการที่จะสำรวจและเรียนรู้ผ่านการร่วมมือกับเพื่อน ครู และครอบครัว ในสภาพแวดล้อมที่ถูกยอมรับว่าเป็นครูคนที่ 3 ของพวกเขา โดยหลักการพื้นฐานของวิถีแห่งเรกจิโอ เอมีเลีย มี 9 ประการ ได้แก่ 100 ภาษาของเด็ก ภาพลักษณ์ของเด็ก บทบาทของสภาพแวดล้อม บทบาทของครู ความสำคัญของเวลา คุณค่าและความสำคัญของความสัมพันธ์และความร่วมมือของเด็กๆในกลุ่มเล็กๆ การสังเกตการณ์และการบันทึก หลักสูตร และการสำรวจ (Carlina Rinaldi, 2013) โดยหลักการ 9 ประการมีบทบาทร่วมกันผ่านการสนับสนุนที่สมบูรณ์แบบจากครู นักการศึกษา และครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูและครูศิลปะประจำห้อง ซึ่งครูเหล่านี้ต้องมีความเชี่ยวชาญและผ่านกระบวนการฝึกด้านศิลปะ มิใช่เพียงแค่ฝึกด้านทักษะการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะเท่านั้น แต่ต้องมีความเข้าใจแนวคิดของความเป็นครูศิลปะ หรือที่เรียกว่า arts atelier ซึ่งเป็นหัวใจของโมเดลที่ถูกพัฒนาขึ้นโดย Loris Malaguzzi แห่งเมืองเรกจิโอ เอมีเลีย กล่าวคือ ครูทุกคนจำเป็นต้องเข้าใจปรัชญาที่มุ่งเน้นด้านการฟังและเคารพเด็กและศักยภาพของพวกเขาโดยสังเกตพฤติกรรมเด็กๆผ่านกิจกรรมประจำวัน (Santin & Torruella, 2017)

เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนของแนวคิดเรกจิโอวางรากฐานบนการทำโครงการ (Project-based Learning) โดยกระบวนการจัดการเรียนการสอนจะเน้นการสร้างและการเสพศิลปะผ่านสื่อประสาทเพื่อเรียนรู้หัวข้อต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น ณ บทเรียนภาพตัดปะ (collage) เด็กเรียนรู้โดยใช้เวลาสังเกตและตั้งคำถามกับ “กาว” ซึ่งทำให้มุมมองของครูผู้สอนเกี่ยวกับกาวเปลี่ยนแปลงไป โดยเด็กได้ถูกตั้งคำถามเกี่ยวกับคุณสมบัติของกาวก่อนที่จะเริ่มลงมือทำ เช่น เวลากาวแห้งกับเปียกให้ความรู้สึกต่างกันอย่างไร กาวสามารถถูกหยุดและสร้างเป็นรูปร่างได้อย่างไร การใช้กาวและกาวไม่กาวต่างกันอย่างไร เป็นต้น (Kantor & Whaley, 1998) เด็กๆ ได้สังเกตคุณสมบัติของกาวผ่านการมอง กลิ่น สัมผัส และการฟัง รวมถึงจินตนาการถึงรสชาติของกาวจากบทเรียนภาพตัดปะสะท้อนให้เห็นว่าเด็กๆ ได้รับโอกาสให้สำรวจสิ่งต่างๆ โดยลงลึกถึงรายละเอียดต่อสิ่งนั้นๆ ซึ่งส่งผลให้เด็กๆ ได้พัฒนาด้านสติปัญญารวมถึงความอยากรู้อยากเห็น

พื้นฐานทางศิลปะหนึ่งที่สำคัญของแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย คือ การปั้นดิน โดยทั่วไปเรียกว่า “ภาษาของดิน” หรือ “The Language of Clay” ซึ่งธรรมชาติของเด็กๆ คือ ความอยากรู้อยากเห็น โดยความอยากรู้อยากเห็นเชิงลึกและศักยภาพของเด็กๆ เป็นพลังขับเคลื่อนความสนใจของพวกเขาจนนำไปสู่ความเข้าใจในโลกและสถานที่ที่พวกเขาอาศัยอยู่ โดยการปั้นถือเป็นหนทางหนึ่งของเด็กๆ ในโรงเรียนเรกจิโอ เอมีเลียในการแสดงออกความคิดและความรู้สึก ซึ่งถือเป็นหนึ่งในร้อยภาษาของพวกเขา (Edwards, Gandini, Forman, 1998) โดยการปั้นเป็นการฝึกให้เด็กเก็บรายละเอียดต่างๆ ทักษะนี้สามารถนำเด็กๆ ไปสู่การพัฒนาทางด้านสติปัญญา ดัง Giudici และ Rinaldi (2001) กล่าวว่า การวาดและการปั้นดินเป็นหลักฐานแห่งความคิดริเริ่ม ความซับซ้อน และรายละเอียด ซึ่งงานศิลปะเหล่านี้มีได้จบลงที่ผลผลิตแต่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่เป็นแก่นสาระสำคัญของแนวคิด เรกจิโอ เอมีเลีย การวาดและการปั้นดินเป็นหนึ่งภาษาที่ถูกสร้างและสื่อสารโดยเด็กๆ

เนื่องจากเมืองเล็กๆ อย่างเรกจิโอ เอมีเลียมีความเป็นชุมชนที่เหนียวแน่น ดังนั้นคนในชุมชนรวมถึงโรงงานต่างๆ ในเมืองมักมีส่วนร่วมในเรียนรู้ของเด็ก ยกตัวอย่างเช่น โรงงานจะบริจาคของเหลือจากการผลิตซึ่งเด็กๆ จะนำมาสร้างงานศิลปะที่ถือเป็นหนึ่งในร้อยภาษาของพวกเขา ผลสำเร็จของโครงการต่างๆ ของเด็กในโรงเรียนเรกจิโอ เอมีเลีย มิได้มาจากความสามารถของเด็กเพียงอย่างเดียว แต่มาจากการทำงานร่วมกันท่ามกลางเด็ก พ่อแม่ ครูและชุมชน เนื่องจากผู้ใหญ่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาของเด็ก พ่อแม่และครูมักรวมกลุ่มคุยกันถึงพัฒนาการของและโครงการของเด็กซึ่งบรรยากาศเหล่านี้คือบรรยากาศแห่งการสนับสนุนซึ่งกันและกัน (Tijnagel, 2013) ความเป็นชุมชนที่เหนียวแน่นของเรกจิโอ เอมีเลีย เป็นต้นแบบที่โรงเรียนแนวคิดเรกจิโอทั้งหลายพยายามที่จะกระตุ้นและส่งเสริมความเป็น Sense of Community ของเด็กโดยเริ่มต้นจากชุมชนในโรงเรียนเป็นอันดับแรก ดังนั้นโรงเรียนวิถีเรกจิโอ เอมีเลียส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับ “พื้นที่แบ่งปัน” (Piazza) ซึ่งเป็นสถานที่ที่เด็กๆ สามารถพูดคุย ได้เถียง และใช้เป็นพื้นที่แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ (Gandini, 2010) เด็กๆ สามารถพัฒนาทักษะชีวิต 3 ด้านได้แก่ ทักษะการคิด ทักษะการจัดการอารมณ์ และทักษะการสื่อสาร โดยผ่านศิลปะการสื่อสารในพื้นที่ชุมชน เพราะการสื่อสารถือเป็นศิลปะแห่งการใช้ชีวิตที่สำคัญเพื่อเสริมสร้างทักษะสำคัญด้านอื่นๆ เช่น ทักษะการปรับตัว เป็นต้น

เมื่อกล่าวถึงโครงการซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ของเด็กในวิถีเรกจิโอ เอมีเลีย เพราะว่าโรงเรียนจะมีนิเวศรอบให้เด็กๆได้มีโอกาสเรียนรู้ผ่านการลงมือทำเพื่อกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นและทักษะการสังเกต เด็กๆจะถูกหล่อหลอมด้วยศาสตร์แห่งศิลป์ในหลากหลายรูปแบบของกิจกรรม เช่น การระบายสีกำแพงด้วยเทคนิคต่างๆ การผสมดินทำเซรามิค การปั้นดิน การสร้างสิ่งก่อสร้างหรือรูปปั้น การสร้างสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมเล็กในกล่องกระดาษ และการเคลื่อนที่ของแสง เป็นต้น (Tonucci, 1998) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ในพื้นที่แห่งศิลป์เด็กสามารถแสดงออกทางความคิดและอารมณ์ในหลากหลายรูปแบบ ถือเป็นอีกหนึ่งในร้อยภาษาของเด็กที่มีใช้ภาษาพูด ดัง Inan (2012) ได้กล่าวไว้

หลายโรงเรียนตามกระแสทั่วไปได้มุ่งเน้นนำศิลปะเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านวิชาการและสติปัญญาของเด็ก Erickson (2001) กล่าวว่า ศิลปะช่วยเสริมสร้างทักษะการอ่าน เขียน และคำนวณ รวมถึงช่วยให้เด็กสามารถเข้าใจแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ได้ รวมถึงศิลปะสามารถพัฒนาเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคมควบคู่ไปด้วย ประกอบกับเป็นกิจกรรมด้วยตัวของมันเองซึ่งสามารถดึงดูดความสนใจให้เด็กเข้าร่วมมากกว่าการนั่งเรียนเนื้อหาต่างๆโดยนั่งอยู่กับที่ในห้องสี่เหลี่ยมเพียงเท่านั้น ดังนั้นทางแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลียจึงมุ่งเน้นการนำศิลปะเข้ามาร่วมจัดการเรียนการสอนในทุกๆด้านของการเรียนรู้ เนื่องจากแต่ละห้องเรียนประกอบไปด้วยครู 2 คน โดย 1 คนจะเป็นครูผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะโดยเฉพาะซึ่งต้องทำงานร่วมกับครูประจำชั้นอย่างใกล้ชิด (Valentine, 2006) ซึ่งวัตถุประสงค์ของเรกจิโอ เอมีเลีย มิได้มุ่งเน้นเพื่อสอนศิลปะแต่เน้นการนำศิลปะเข้าไปอยู่ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

ศิลปะ...เสริมสร้างทักษะ

ศิลปะมีความมหัศจรรย์แม้ว่าคนส่วนใหญ่เชื่อว่าศิลปะเป็นธุรกิจของสมองซีกขวา แต่โดยแท้จริงแล้วศิลปะสามารถเป็นธุรกิจข้ามพื้นที่ไปยังสมองซีกซ้ายได้ ดังงานวิจัยของ Inan (2009) ที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย ที่นำศิลปะเข้ามาเป็นหลักในการดำเนินกระบวนการเรียนการสอน ต่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยครูแนวคิดเรกจิโอจะนำศิลปะและวิทยาศาสตร์ธรรมชาติมารวมกันเป็นสื่อกลางให้เด็กเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ผลคือ เด็กมีความสามารถในการใช้เครื่องมือทางศิลปะในการทำความเข้าใจวิทยาศาสตร์ได้เป็นอย่างดีพร้อมทั้งมีความคิดสร้างสรรค์และการค้นพบที่สร้างองค์ความรู้และทักษะต่างๆให้กับเด็ก

ดังที่ Greene (1995) ชี้ให้เห็นว่าศิลปะเป็นหน้าต่างที่เปิดไปสู่ทางเลือก ความแตกต่าง ความเหมือน และพหุสังคม ดังนั้นเรกจิโอ เอมีเลียพยายามที่จะใช้ศิลปะในการสนับสนุนให้เด็กๆได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบข้างเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยทักษะต่างๆสามารถถูกพัฒนาได้โดยผ่านการลงมือกระทำ ซึ่งการเรียนรู้ลักษณะนี้ส่งเสริมให้เด็กๆสามารถทบทวนความคิดและประสบการณ์ต่างๆในกลุ่ม จึงทำให้เด็กเกิดความเข้าใจในเนื้อหาและกระบวนการมากขึ้นและช่วยพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาและทักษะทางสังคมได้เป็นอย่างดี (Gandini, 2003)

การเสริมสร้างทักษะผ่านศิลปะนั้นจำต้องอาศัยการสังเกตการณ์อย่างใกล้ชิดและละเอียดถี่ถ้วน โดยผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดคือ ครู และ ผู้ปกครอง ดังนั้นทางแนวคิดแห่งเรกจิโอ เอมีเลีย จึงทำการแปลความหมายและพัฒนาการที่สามารถสังเกตเห็นได้อย่างรอบคอบ ครูและผู้ปกครองจำเป็นต้องแปลความกิจกรรมต่างๆที่เด็กทำ เช่น พฤติกรรมระหว่างการทำการโต้เถียงเพื่อเสนอความคิดในกลุ่ม ภาพถ่ายกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น โดยเน้น

การสังเกตจากกิจกรรมทุกกิจกรรมของเด็กในโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อแก้ไขจุดอ่อนและส่งเสริมจุดแข็งของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ ผลคือ ครูและผู้ปกครองจะเข้าใจตัวเด็กมากขึ้นเพื่อเติมเต็มทักษะที่จำเป็นบางอย่างที่เหมาะสมต่อบริบทและการดำเนินชีวิตของเด็กและครอบครัว

ทักษะที่สำคัญอีกทักษะหนึ่งที่สามารถพัฒนาได้โดยการใช้ศิลปะคือทักษะการแก้ไขปัญหา จากงานวิจัยของ Arseven (2014) ที่ได้ทำการศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการของแนวคิดแห่งเรกจิโอ เอมีเลีย พบว่า เด็กที่เติบโตมาในสภาพแวดล้อมโรงเรียนวิถีเรกจิโอ เอมีเลีย จะมีทักษะการแก้ไขปัญหาได้ดี มีพัฒนาการด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านบุคลิกภาพ และด้านการสร้างผลผลิตแม้ว่าจะทำงานเพียงคนเดียวก็ตาม เด็กๆสามารถพัฒนาทักษะต่างๆที่สำคัญผ่านกระบวนการเรียนการสอนแห่งวิถีเรกจิโอ เอมีเลีย ซึ่งวางรากฐานบนศิลปะและการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ

มีเพียงแต่เด็กๆเท่านั้นที่สามารถพัฒนาทักษะที่สำคัญหลายอย่างผ่านศิลปะ ครูถือเป็นบุคคลสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้เด็กๆสามารถพัฒนาทักษะต่างๆได้ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นของโรงเรียนเรกจิโอ เอมีเลีย สนับสนุนให้เด็กได้สะท้อนและเล่าเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนของพวกเขาผ่านศิลปะ เช่น วันคริสมาสต์ และ วัน ฮาโลวีน แต่อย่างไรก็ตามที่เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องอื่น เช่น การเคลื่อนไหวของม้วนเทปกาว ครูจะเข้ามาสอนและเปลี่ยนบทเรียนที่ลงรายละเอียดผ่านศิลปะในเรื่องเทปกาวแทน (Steffenhagen, 2012) จากข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าครูแห่งเรกจิโอ เอมีเลียจำเป็นต้องมีความสามารถในการไม่เพิกเฉยต่อความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก นอกจากนี้ครูจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นและมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดีโดยการคิดบทเรียนและกิจกรรมตามความอยากรู้อยากเห็นของเด็กๆที่อาจเกิดขึ้นตลอดเวลา

สรุป

เรกจิโอ เอมีเลีย เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่มุ่งเน้นให้เด็กๆพัฒนาทักษะที่สำคัญต่อการเรียนรู้และใช้ชีวิตผ่านกระบวนการทางศิลปะที่ถูกออกแบบมาเพื่อให้เด็กๆได้ทำกิจกรรมโดยเรียนรู้ผ่านการลงมือทำโครงการ ในปัจจุบันหลากหลายประเทศทั่วโลกได้นำกลยุทธ์ของวิถีเรกจิโอ เอมีเลียมาเพื่อปรับใช้กับเด็กเล็กซึ่งประสบผลสำเร็จมากมาย ศิลปะเป็นศาสตร์สำคัญที่จะนำไปสู่พัฒนาการด้านการเรียนรู้ และด้านทักษะชีวิต เนื่องจากปรัชญาแห่งเรกจิโอ เอมีเลียกล่าวว่า เด็กมีร้อยภาษา ซึ่งหมายถึงทุกภาษาของเด็กที่แสดงออกมาผ่านกิจกรรมทางศิลปะมีคุณค่าและควรได้รับการสนับสนุนอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ ผลผลิตที่มาจากปรัชญาแห่งเรกจิโอเอนี้สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของคำว่า “ศิลปะ” ดังนั้นแม้ว่าศิลปะจะถูกลดบทบาทลงในฐานะวิชาในหลักสูตร แต่อย่างไรก็ตามพวกเราควรเป็นส่วนหนึ่งในการกระตุ้นสังคมและบุคคลที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาให้เห็นถึงความสำคัญของศิลปะรวมถึงการเปลี่ยนแปลงระบบการเรียนการสอนของประเทศไทยให้เทียบเคียงมาตรฐานโลก

References

- Arseven, A. (2014). The Reggio Emilia Approach and Curriculum Development Process. *International Journal of Academic Research*, 6(1), 166-171.
- Bohlen, C. (1995). Tell these Italians communism doesn't work. *New York Times International*.
- Cadwell, L. B. (2003). *Bringing Learning to life: The Reggio Approach to early childhood education*. New York: Teachers College Press.
- Edwards, C., Gandini, L., Forman, G. (1998). *The Hundred Languages of Children*. London: Ablex Publishing Corporation.
- Eisner, E. (2008). Art and knowledge. In J. G. Knowles & A. L. Cole (Eds.). *Handbook of the arts in qualitative research*. Thousand Oaks, California: Sage.
- Erickson, M. (2001). The Arts and Academic Improvement: What the Evidence Shows. From theory to practice *Translations: The National Art Education Association*, 10 (1).
- Fraser, S. (2006). *Authentic Childhood: Experiencing Reggio Emilia in the classroom*. Albany, NY: Nelson Thomson Learning.
- Gandini, L. (2003). *Values and principles of the Reggio Emilia Approach, Insights and Inspirations from Reggio Emilia*. Davis Publications, Worcester, MA.
- Gandini, L. (2010). *Uno Spazio che Riflette Una cultura dell'Infanzia. I Cento Linguaggi dei Bambini*. Bergamo: Edizioni Junior.
- Gardner, H. (1998). Foreword: Complementary Perspectives on Reggio Emilia.
- Giudici, C., & Rinaldi, C. (2001). *Making Learning Visible. Children as Individual and Group Learners*. Reggio Emilia: Reggio Children srl.
- Greene, M. (1995). *Releasing the imagination: Essays on education, the arts, and social change*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Helm, J. H., & Katz, L. (2011). *Young Investigators: The Project Approach in the early years*. New York: Teachers College Press.
- Inan, H. Z. (2009). Integrated Disciplines: Understanding the Role of Art in Science Education in a Preschool. *Journal of Applied Sciences Research*, INSInet Publication, 5(10).
- Inan, H. Z. (2012). *Reggio Emilia Yaklasimi ve Proje Yaklasimi*. Ankara: Ani yayincilik.
- Kantor, R., & Whaley, K. L. (1998). *Existing frameworks and new ideas from our Reggio Emilia experience*. Westport, CT: Ablex.
- Malaguzzi, L. (1996). *The hundred languages of children: Narrative of the possible*. Reggio Emilia, Italy: Municipality of Reggio Emilia.
- Martalock, P. L. (2012). "What is a wheel?" The Image of The Child: Traditional, Project Approach, and Reggio Emilia Perspectives. *Dimensions of Early Childhood*, 40 (3).

- Rinaldi, C. (2003). Innovations in early education: the international Reggio exchange. The teacher as researcher. The Merrill-Palmer Institute, Wayne State University, 10(2).
- Santin, M. F., & Torruella, M. F. (2017). Reggio Emilia: An Essential Tool to Develop Critical Thinking in Early Childhood. *New Approaches in Educational Research*, 6(1), 50-56.
- Scheinfeld, D. R., Haigh, K. M., & Scheinfeld, S. J. P. (2008). We are all explorers: Learning and teaching with Reggio principles in urban settings. New York: Teachers College Press.
- Schneider, B. H. (2014). Successful transition to elementary school and the implementation of facilitative practices specified in the Reggio Emilia Philosophy. *School Psychology International*, 35(5), 447-462.
- Snow, C. P. (1998). *The two cultures*. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press.
- Steffenhagen, J. (2012). School tests unique teaching method. *The Vancouver Sun*.
- Strong-Wilson, T. (2006). Touchstones as sprezzatura: The significance of attachment to teacher literary formation. *Changing English*, 13, 69-81.
- Tangchareon, W. (1999). *Research in Visual Art*. O.S. Printing House.
- Taylor, P. C. (2015). Transformative science education. In R. Gunstone (Ed.). *Encyclopedia of Science Education* (pp. 1079–1082). Dordrecht, The Netherlands: Springer.
- Tijnagel, B. (2013). *The Reggio Emilia Approach. An Inspiration for Good and Sustainable Education in Rapidly Changing and Multicultural Society*. Arnhem: HAN university of Applied Sciences.
- Tonucci, F. (1998). *Lois: la creativit  istituzionale. Nostalgia del Futuro*. Bergamo: Edizioni Junior.
- Wilson, N. (2009). Impact of Extracurricular Activities on Students. *American Psychological Association*.
- Valentine, M. (2006). *The Reggio Emilia approach to Early Years Education*. Glasgow: Scottish Education.